Yeni fırat

Aylık Sanat ve Fikir Dergisi

Yıl : 2 Sayı : 22

Nisan 1964

Sahibi

FİKRET MEMİŞOĞLU

Yazı işlerini yöneten
Sorumlu müdür :

ÖMER KAYAOĞLU

Sekreter :
İZZET GÜNDAĞ

Abone :

Yıllığı	12 TL.
Altı Aylığı	6 TL.
Yurt dışı yıllığı	24 TL.

Gönderilen yazılar basılsın basılmasın geri gönderilmez.

"Yeni Fırat" adı anılmadan dergiden yazı ve şiir alınamaz.

Yazı ve şiirlerin fikir sorumluluğu yazarlarına aittir.

İlân ve Reklâm

Tam sayfa 1500 TL.
Küçük ilân ve reklâmların santimi 10 TL.

Yazışma ve para gönderme :
Fikret Memişoğlu, Avukat
ELÂZIĞ

İstanbul Temsilcisi :
Ömer Kayaoğlu, Tahtalı Bostan Sok. No. 1 Kuzguncuk

Dizgi ve Baskı :
Matbaa Teknisyenleri Basımevi
Biçkiyurdu Sok. No. 12
Divanyolu - İSTANBUL

Çıkış tarihi : 30/4 1964

YOLÇATI veya KÖRBAĞIRSAK

Elâzığ'dan Malatya'ya doğru giderken, ilk istasyon bu. Malatya - Diyarbakır tren yolunun, Elâzığ'a kol ayırdığı istasyondur Yolçatı. Bu kolun ne halle, ne yolla ayrıldığını ,o günü yaşıyanlar bilir ancak. Tren 20 kilometreden gelip geçsin de, 20 bin kişinin, 120 bin kişinin, feryâdı işitilmesin. Ağlamayana meme yok. Ama çok ağlandı, Ankara'ya teller çekildi, mazbatalar gönderildi, hey'etler uğurlandı. Bu minnetler ve feryadlardan sonra, ilerde Van'a gidecek hattın, başlangıcı olmak üzere, bir kol ayrılmasına ferman çıktı da ondan sonra, Elâzığ'a trenin geldiğini gördük.

Yolçatı'dan, Diyarbakır'a doğru, tren hattı uzatılırken, bu işin başında bulunan, mühendis Abbas beyi, eskilerden hatırlamıyan yoktur. Yanip yıkılarak herkes bu zata soruyordu:

«Yolçatı'ya kadar gelmişken, yolu Elâzığ'dan geçirip, Diyarbakır'a götürseniz ne

olur sanki? Yazık değil mi, bizim memleketimiz de şenlensin?»

Bu sorulara Mühendis Abbas beyin cevabı, gayet kesin ve kısa:

«Fennen imkân yok!!!»

Halbuki İsveç'lilerin yaptığı etüde göre, ilk güzergâh, son güzergâhın, tamamen zıddına.. Hem de Elâzığ'dan gelip geçen hat da Murad İstasyonuna vardıktan sonra, Murad'ı aşmaksızın, kıyıdan, kesik köprü ve Nacaran istikametine yönelerek ,Diyarbakır'a ayrılacak. Maden de bir kolla, bu yola bağlanacaktı.

Anlaşılıyor ki İsveç Mühendisine göre fennen mümkün olanlar, Türk mühendisi Abbas beye göre, fennen mümkün değil!!!

Halk, etüdleri metüdleri bilmediği için, Abbas beyin sözünü, bir hakikatin ifadesi sanarak boyun büküyor: «Demek memleketin, kaderi böyleymiş, mühendisler ne yapsın? Mümkün olsa yapmazlar mı hiç?»

Yolçatı'dan Elâzığ'a bir kol ayrılmasına lüzûm görülüp, etüd ve kazılar yapılınca, yine aynı Abbas beye, merak edenler, soruyor:

— Hani bey! fennen imkân yoktu? Siz, hep böyle derdiniz. Şimdi nasıl oldu ki imkân hasıl oldu?!

Aynı Abbas bey'in cevabı, evvelkisine nazaran biraz uzunsa da, yine kısa, yine kesin:

— Hükümetin emri olduktan sonra, her imkânsızlık, imkân dahiline girer!!!

Halk, ilk cevaba inanarak, bahtına küsküdü. Son cevapla da, ilim ve fen adına yalan söyliyenlerin ahdine üzgün. Perhizin, lâhana turşusuyla bozulması kabilinden..

Fenne inanan, halkın saffetine vah! Fen namına yalan söyliyen halkın gafletine yuh!! Demekten gayrı, elden ne gelir. Hakikatlerin gizli kalması ne fena şey! O günkü belde nüfusu olan 20 bin, belde dışı nüfusu olan 120 bin kişiyi, trenin, yani medeniyetin imkânından mahrum bırakan kimdi? Bilmek gerekir. Cumhurbaşkanı mı, Başbaakn mı, Bakan mı?

Yoksa U. Md., Y. Mühendis, Fen memuru, Teknisyen mi?

Ve bunun gerekçesi neydi? Yahut var mıydı? Bunları da bilmek gerekir. Bugüne kadar bilmiyoruz maalesef. Açıklıyan olmadı ki bilelim? «Hikmet-i Hükümet» gibi bir meçhûl!...

Günler geçti, bir gün, Elâzığ'lı koçak bir meb'usun Ulaştırma Bakanı olduğunu gördük. Durum ona anlatıldı; Diyarbakır hattının Elâzığ'dan geçmesi lüzûmu, ekonomik ve trafik sebepleriyle belirtildi. Bakanın hemşehrilerine cevabı gayet garip:

«Bu işi yaparsam, hemşehrilik gayretiyle yaptığım sanılarak tenkide uğrarım!.» dedi, ve yapmadı, yani dediğini yaptı. Hava değişti, eski parti yerine yeni bir parti başa geçti. Bir gün duyduk ki başka bir Elâzığ'lı Ulaştırma Bakanı olmuş. Bu defa Bakan olan emekli bir General... Cesurdur, kararlıdır, diyerek, sevindik, Üresin dileğimiz, dedik. Bu def'a kabul edilir diye, ona da sunduk. Eski Belediye salonunda, bu dileğimiz dinlendi, ve cevaplandırılmasını, birlikte getirdiği, Umum Müdürüne bıraktı. Bu zat, Diyarbakır hattının, Elâzığ'dan geçmesi için, armutvari bir kavis yaparak Uluova istasyonuna bağlanması suretiyle, 1,5 milyonluk bir masrafa ihtiyaç olduğundan, bugünlük, buna imkân olmadığı zannında bulundu.

UNUTMAK

Sustukça sema, kalbime hicranı fısıldar,
Gül ismini, bülbül o güzel ânı fısıldar...
Derler ki: gönül derdine tek çare unutmak.
Heyhat... unutmak bile cânanı fısıldar.

Bekir Sıtkı ERDOĞAN

Bu zata göre de, «zannan imkân yokmuş!» Anlaşılıyor ki, bu zat da Abbas beyin başka bir modeli. Bahsi geçen Bakanlarımızın, biri, diğerinin modeli olduğu gibi...

Bu yazıyı okumak zahmetine katlananlar, diyebilirler ki, bu mesele üzerinde niçin bu kadar titizlikle duruluyor. Diyarbakır hattının bir istasyon öteden geçmesinin ne gibi bir mahzuru var?

Zaten, titizliğimiz de bundan dolayı işte.

Gerçi, zengin dağdan aşar, fakat, fakir düzde şaşar. Taksiyle Yolçatı'ya gelemiyen, eksprese binmeye gücü yetmiyen fakir halk, gece karanlığında banliyöyle Yolçatı'ya gidecek, orada, 1 - 2 saat, uykunun en tatlı vaktinde, uykusuz, titreyecek, çoluk çocuk varsa onlarla, bir köşeye sığınıp «lâhavle» çekerek aktarmayı bekliyecek ve neden sonra yoluna revan olabilecektir. Bu trafik aksaklıkdan dolayı, hasta olanların, belki de ölenlerin, istatistiği tutulabilmiş olsaydı, işin önemi, kaloriferli salonlarda, rüzgâr çarpması gibi, biraz hissedilebilirdi belki.

Ekonomik zarar ve mahzurları ise saymakla bitirilemez. Bereket versin, bu mahzurdan, Devletin zarar görmesine karşı, mağdur halkı hesaba katmıyoruz, fakat bir hayli kamyon, otobüs ve minübüs sahibi faydalanmaktadır. Halkın dedikodusu, Devletin rizikosu, bir kısım araççıların rızkına karşılık, buna da şükür...

Ama, bugün başka bir durum ortaya çıkıyor. Keban Barajı dolayısiyle bir kısım arazi su altında kalacağı için, güzergâh değiştirmek zorunluğu var. Elâzığ'dan doğuya ayrılan hat, güneye doğru kaydırılacaktır. Bizim isteğimiz dışında olacak bu değişiklikle beraber, bizim isteğimiz içinde kalan değişikliğin de birlikte yapılması mümkün ve kolay olmaz mı? Uzmanlarına sorduk. Olur ve lâzımdır dediler. 20 bin kişinin feryadıyla atılan kol; 70 bin kişinin dâd ve istimdâdı için, Diyarbakır'a giden bir yol haline getirilemez mi? Getirilebilir elbet...

Takdir, tedbire uyarsa, bu kör bağırsak da fennin imkânıyla ameliyat geçirerek, Elâzığ apandisitten kurtulmuş olur. Yoksa 934 den 964 e kadar devam eden, 30 senelik feryâd ve istimdâd, 30 sene daha devam edip gider. Son söz olarak Hamid'in bir mısraını tekrar edelim:

Feryâd bu gülşendeki âhang-i siyehden..

Yeni Fırat

Mamuretülaziz Sancağı'nda Keban Madeni Hûmâyûnu

KIRZIOĞLU M. Fahrettin

«Maden-i mezkûrda iki aded cesîm *kurşunlu - sîm*(kurşunlu - gümüş/krom) mağarası ve iki aded nâtamâm *suyolu* (vardır); mezkûr mağaralar elân işlemekdedir.»

«Zikrolunan *kurşun*, birisi *kibritî - rassâs*(kükürtlü-kurşun) ve diğeri *karbon-rassâs*(kömürlü-kurşun) olmak üzere iki nev'iden ibaret olup, senevî *ikibinden üçbin kofaya kadar*(600-900 bin okka) cevher çıkarılur.»

«Cevher-i mezkûrdan: *altmışbinden yüzbin kıyyeye kadar kurşun* ve *kırkbinden altmış bin kıyyeye kadar mürdesenk* (doğal-kurşun oksidi) ve *üçyüz elli kıyye mıkdarı sîm-i hâlis*(temiz-gümüş) hâsıl olur.»

«Levâzımâtı, vaktile tedârük olunsa, bir misli daha tezâyüd edeceği me'mûli kavîdir(sağlamca umumlur).»

«Maden-i Hümâyûn-ı mezkûrda, yine Macaristan usûlü üzere, *körükler* ve *dört aded izâbe*(eritme) *furunu* ve *bir aded kal-ocağı* olup; yirmidört saat zarfında, cevherin nemâsına göre, *beş kıyye* mıkdârı(6 415gr.) *sîm* istihsal olunabilür.»

«Maden-i mezkûrda bir aded dahi *Kına - Ocağı* vardır. *Kal - ocağı*'nda ameliyat gören *sîm*, bu ocakda tekrar tasfiyye olunur (arıtılır).

«Yine Mamuretülaziz Sancağı'nda Çabakçur - Madeni»

«Medeni mezkûr, *kibriti - hadîd*'den (kükürtlü - demir'den) ibaret olup, imâle şâyân (işletmeye elverişli değerde) maden olmadığı, bu defa olunan muâyeneden anlaşılmışdır.»

«Livâ-i Mezkûrda Huşın Madeni (*)

«İşbu *Huşın* (Hüşin), *Palu Kazâsı*'na muzâf bir Nâhiyyedir. Nâhiyyei mezkûrede *nühâs* (bakır) madeni *damar* halinde bulunup (Ergani'deki «yığın» idi); *bir aded mağara* ve *bir suyolu*'ndan ibaretdir. Ve cevher, *kibriti - nühâs* (kükürtlü - bakır)dır.

«Cevher-i mezkûr, *yüzdebeşden ona kadar nühâs-i sâfî* (temiz - bakır) verir.»

«İşbu madende *iki aded izâbe - fu-*

(*) Bütün Önasya ve Anadolu için olduğu gibi, Harput tarihi için de, bu «**Huşın/Hüşin**» köy ve bölge adı çok mühimdir. Bunun daha büyük bir eşi de Resmî Akkoyunlu tarihinde **Husun** ve **Usun-oğlu** diye anılan olup, **Siverek** kesimindedir. Ortaasya'da **Tanrıdağlar** bölgesinde **Sakalar** (İskitler) adlı eski atlıgöçe Türklerin bir kolu olup, sonradan **Kök-Türk** devletini kuran uruklardan sayılan gökgözlü ve sarışın «**Husun/Usun**» kavmının bir kolu nun **Harput doğusunda ve Murat boyu ile Siverek'te Karacağ Fırat arasında** yerleştiğini gösterir. Dede-Korkut Oğuznâmelerinden «**Topkapusarayı-Oğuznâmesi**»nde, **Küçük-Arsaklılar** (m.ö. 140 - m.s. 429) devletini kuran **Eski-Oğuzlar** birliğinde (konfederasyonunda)ki 12 İlbeğlerinden birisi olan **Dicle-Kürtleri/Kürmaç/Kurmançlar**'ın satrapları sülâlesi «**Boğduz - Aman**» hanedanının **Usun-Türkleri**'nden geldiği, bunların künyesinin «**UCUN-oğlu DOĞDUZ-AMAN-BEK**» klişesiyle anılmasından anlaşılıyor. İleride bu «**Huşın/Hüşin** konusunu ayrı bir yazımızla tanıtacağız.

Derd Ortağı

Bir gün semâda, ben bana.. pek yalnızım gibi,
Mahzûn uçarken, ağladım içten azâbıma.
Ansız, karanlık ufkumu, aydınlatıp benim,
Karşımda doğdu ay gibi bir yüz, bir ayten'im,
Rikkatle aktı kalbime, öz yıldızım gibi..

Bir kaynak oldu handesi, donmuş serâbıma,
Candan suâli, verdi tesellî, cevâbıma.
Bir gamzesiyle güldü yüzüm, gamsızım gibi!.

Ortak çıkınca, artık o son iztirâbıma,
Beyhûde katmasın ağu, tâlih, şarâbıma.

Gördüm o gözlerin yeşil ufkunda cenneti,
Duydum yürekten içli tesellide minneti.

Sandım ki sardı rûhumu, hüznüm, sızım gibi,
Ablam, bacım, o, sevgilim, annem, kızım gibi...

Fikret MEMİŞOĞLU

runu ile*bir kal - ocağı* ve *sekiz aded falâka* mevcûd olarak, iltizâmen (müteahhide verilerek) hafr ve imal olunur. Ve hâsılâtından *yüzdebeş* cânib-i Mîrî'ye (devlete) alınur.»

«Maden-i mezkûrun cevheri, her ne kadar *Ergani - Madeni* cevheri kadar nemâlu değil ise de, cevânib-i erba'ası (dört yanı) *orman* ve *meşe veardıç* ağaçlarile muhat olduğundan; mahrukaatça sühûletli ve *Ergani - Madeni'ne* nisbetle ikinci derecede bir madendir.»

Bundan sonra 1871 Sâlnâmesi'nde, *Diyarbekir Vilâyeti*'ndeki «*Memleha*» (tuzla)ların 10. ve sonuncusu üzerine şu bilgi veriliyor :

«Bulanık Memlehası» (Paluda Bulanık - Tuzlası)

İşbu Memleha, *Mamuretülaziz Sancağı*'nda kaaimmakaam makarrı (merkezi) olan *Palu* kasabasına beş saat mesafede olup, *beş adet kuyu* ve *yirmi adet tâba* (tava/kurutma havuzu)dan ibarettir. Bundan senevî *onbin kıyye tuz* husûle gelüp, senesi içinde sarfolunur.»

— *Sonu var* —

(Akarsular, âsâriatika, sancak - kaza - nahiyelerin mesafe cetveli, nüfus - hane - köyler cetveli de yazılmıştır; bunlar da sonradan sunulacaktır.)

Mutluluk Uzerine :

«Ümit etmek ama bulamamak... Ya da ümit ettiğini bulacağı şeyi seçememek... Kişinin güçsüzlüğü burada değil mi?»

BOŞA ARANMAK

Turgut TAŞÖZ

Kapkara bir ortam içindeydi herkes... Bunalımlar sarmıştı. Kımıldayamıyorlardı. Bu karanlıklarda mutluluklarını bırakmışlardı onlar... Ama gene de yitirdiklerini arıyorlardı .Bilmiyorlar mıydı yitirdiklerini aramanın boş olduğunu? O boşluğa ellerini uzattıkça mutluluktan daha da uzaklaşmıyorlar mıydı? Hepsi vızgeliyordu arananlara... Nelere, nerelere başvurmuyorlardı ki? Gölgelerden kopup kopup maddelere koşuyorlar, tutkularının kölesi olup mutluluk bekliyorlardı.

Aralarında mutluluğun içte olduğunu, kişinin dışında değil içinde aramak gerektiğini bilenler de vardı. O kişiler, aklın sesini duyabilen, aklın sesine uyabilenlerdi. Geri kalanları salt duygularıyla hareket etmekteydiler. Gerçeği görmemekte direnmekteydiler.

Birden karanlığın üstünden bir ses geldi kulaklara... Kişilerin gönüllerine yeni bir ışık doğuyor gibiydi. «MUTLULUKLAR DENİZDEDİR» Hepsi buna değin... Mutluluklar denizdeydi. Kıyıdaki setin altında bulunan kayalara baharla beraber çarpan sularda, köpüklerdeydi.

Bunalım içindeki kararsız, şaşkına dönmüş kişiler kıyılara doğru sel gibi akmaya başladılar. Kim daha hızlı giderse o denli çabuk varıyordu. Fakat önden gidenler, arkadakiler henüz kıyıya ulaşmadan yüzlerini buruşturup geri dönmeye başlamışlardı. Dalgalarda mutluluk yoktu. Hiçbir şey yoktu. Yosun kokuyordu. Kirli bir mavi vardı. Arkadan gelenler, dönenlere burun kıvırdılar. «— Mutluluk nedir? Anlamaz ki bunlar» dediler. Yollarına devam ettiler ama aslında değişen birşey yoktu.

Yitirilen mutluluğu arayanlar, boş boş dönüyorlardı denizden... Aldatıldıkları için kızıyorlar, deminki bağıran sese sövüp sayıyorlardı. Denizin yolunu tutmuş olanlar ,dövünenleri görünce eksiliyorlar mıydı? Ne gezer!... Üstelik o sövenler, dizlerini dövenler tersyüz edip 40 adım yürüdükten sonra «acaba biraz önce göremedim mi?» diye tekrar denize yöneliyorlardı. O boş, o soğuk mavi renkli, o yosun kokulu denize...

Yitirdikleri mutluluklarını denizlerde arayanlar evrenle yaşıttılar. Hem hepsinin denizi ayrı ayrıydı. Bu bağırana, karanlıkların sonsuzluklarınadek aldatıcı sözlerle etkileyene bağlıydı. Denizler, göller, ırmaklar, çaylar hatta su bardaklarında bir çay kaşığındaki sularda bile kişi mutluluk arayabilirdi.

Aklın sesini duyabilenler kıyının biraz berisinde oturmuş, bu aceleci adımlarla kayalara koşan, geri dönen, tekrar denize yönelen, ortalıkta kalakalan, aranan, kısacası çırpınanlara küçümser gülüşlerle bakıyorlardı. Onların mutlulukları içlerinde, yanlarındaydı.

Aslında mutluluklarını yeniden kazanmak isteyenlere gıpta etmeliydiler. Bir duyuşu doğuştan kazanan, onu yitiremiyecek olan değerini nasıl anlardı? Çünkü kişi doğuştan kazandığı aklıyla, yitirdiklerini derhal elde edebilirdi. Yitirmiş sayılamazdı bile...

Mutluluklarını yitirenler denize, denizlerinize koşun. Yitirdiğinizin değerini anlarsınız. Bu bile mutluluk verir size..,

ORDU yahut MEHMETÇİK MARŞI

Göğsüm iman yığını, şimşek gözümdeki nur.
Kılıcımın kınında yurdumun nabzı vurur.
Bayrağım alev alev akar damarlarımda,
Süngümün parıltısı ufka fecir doldurur.

Karanlıklara yalım,
Savaşlara kartalım.
Barışın baharında
Çiçeğe duran dalım.

Hakkı başlar üstüne yücelten kudret ben'im,
Kem bakışlara perde, kötülüğe set ben'im.
Zulme çevrilen topun mermiyim namlusunda,
Cihanın tanıdığı, saydığı MEHMET ben'im.

Hak yolunun tozuyum,
Destanlara yazıyım.
Düşman beni kurt bilir
Dostlar için kuzuyum.

Hürriyet konusunda şahlanır duygularım
Yurdun bütünlüğüne değen eli kırarım.
İçerde belirse de, dışardan saldırsa da
Türklüğe kasdedenin karşısında ben varım.

Kahramanın özüyüm,
Destanlara yazıyım.
Savaşın ertesinde
Ya şehit ya gaziyim.

Ömer KAYAOĞLU

FRANSA MEKTUBU

Doğu ve Batı Problemi

Hasip MEMİŞOĞLU

Muhterem Ağabey,

Paris, 4. Nisan. 1964

Almanya'da kaldığım süre içerisinde, oraya ait düşüncelerimin hepsini aksettirecek fırsatı bulamamıştım. Paris'ten yolladığım bu üçüncü mektupta yine o anılara dönmek istiyorum.

Böylece, Paris'teki anılarımdan söz açmayı daha sonraya bırakarak, daha olumlu ve belirli yargılara varabileceğimi sanıyorum.

Mektuptaki başlıktan, hangi konuya değineceğim aşağı yukarı anlaşılıyor. Bu konu ile, aylardan beri Türk milletinin hassasiyetle izlidiği Kıbrıs olaylarının hâlâ devam eden çirkin ve karanlık oyunları arasında garip bir ilişki sezdiğim için, bugünkü düşünce ortamı içerisinde bana daha bir ilginç geliyor.

Göğsünde, gûya din adamı olduğunun işareti bir haç, çirkin suratında kara bir sakal, sırtında her türlü melânetine örtü yaptığı kara bir cüppe ile Devlet Başkanı (haşa!) diye geçinen adamın politika oyunları ile, Doğu Almanya'daki dram bazan öylesine birbirine yakın görünüyor ki. Tek fark, Doğu Almanya'daki Moskof kuklasının emrinde talihsiz bir millet fertlerinin, Kıbrıs'taki papaz bozmasının elinde ise sadece bir illet ucubelerinin bulunmasıdır.

Özgürlük davranışları, milli bir bütünlük gösteren kütleler tarafından bayraklaşırsa başarıya ulaşması kabil olur. Örneğin Cezayir gibi. Moskof Metodları ile davranıp onlara uşaklık ve maşalık edenlerin kararttığı ortamın üzerine mutlaka şafak doğacaktır. O zaman, kara sakallı papazın hangi deliğe sığınmaya çabalıyacağını göreceğiz. Türk soyunun ezilemiyeceğini, yenilgiye uğratılamıyacağını anladığı gün, kara sakalından tutulup yerde sürüklenmekten nasıl kaçacağını merak ediyorum.

Doğu Almanya'da da öyle. Papaz kılıklı uydurma Başkanın sakalı kadar uzun olmamakla beraber, oradaki Cumhur Başkanının da sakalı var. Halk önünde, sanki hep nezleli imiş hissini veren sesiyle söylediği nutuklarda alkışlandığını kaç kerre televizyonda görmüştüm. Önceleri, Alman milletinin, komünist bir lideri alkışlamasına bir mânâ verememiştim. Sonraları, doğudan batıya kaçmış olan bir çok almanla karşılaştım ve gerçekleri onlardan duydum.

Bir tanesinin cevabı pek alaylı, ayni zamanda da oldukça dokunaklı idi: «Halk, her zaman beğendiği için mi alkışlar sanıyorsunuz, demişti. Hayır, halk bazan sadece yaşamak, yaşayıp istikbale ulaşmak ve öç almak için alkışlar. Liderler, bu çılgın alkıştaki kini sezebilselerdi kalp sektesinden, kürsüde düşer ölürlerdi. Bir liderin, kürsüde alkışlanırken ölmesi çok komik olacağı için, Tanrı onların basiretini bağlar ve bu kini sezdirmez.

Alay ederken bile hırsından zor yutkunduğunu, farkında olmadan dişlerini sıktığını seziyordum. Bir de orda çektiklerini anlatmaya koyuldu mu, kalkıp kal-

kıp karşısındakinin gırtlağına sarılacak ve öldüresiye sıkacakmış gibi geliyordu bana.

Geçenlerde, Paris'de devam ettiğim lisan kursunda, karşılıklı konuşma seansında profesör, çeşitli milletlere mensup öğrencilere, kendi memleketlerinde gençlere millet ve memleket sevgisinin, ideal gerçeklerin nasıl öğretildiğini tartışma konusu yapmıştı. Her izahat, az çok farklarla birbirine yakın, bildiğimiz ve normal şeylerdi.

Yirmi üç yaşında bir alman kızın izahatı en çok ilgiyi çekti. Doğu Almanya'da demir - perde gerisinde yetişmiş bir genç kız. Yeni kuşakları, komünizm fikirleri ve öğrenimi ile eğiterek yetiştirmek hususunda Rusya'nın, belki kendi memleketinden de fazla önem verdiği Doğu Almanya'da okumuş, bu genç kız.

Her çağda, her okulda, her derste komünizm telkin edildiğini söylüyordu. Yediği ekmekte, içtiği suda, teneffüs ettiği havada, komünizm prensiplerini hep yanıbaşında bulmuştu. Sonuç malûm : Fırsatını bulunca bu cehennemden kaçıvermişti. Hem de anasını, babasını, kardeşlerini orada bırakarak, yalnız başına kaçmıştı. Konuşurken yüzüne bakıyordum, hırsından kıpkırmızı olmuştu. O da, tıpkı yukarıda bahsettiğim adam gibi, hıncını almak için, gırtlağına sarılacak birisini, kendisine o korkunç hayatı yaşatanlardan, nutuklarını dinleyip alkışladıklarından birisini arıyordu adeta.

Bu olaylar bana neyi hatırlatıyor biliyor musunuz? Hani masallarda, ya da gazetelerin garip olaylar sütunlarında rastlanan cinsten bir şeyi : Küçük bir çocuk, bir ayı tarafından kaçırılmış. Uzun seneler ayılar içinde büyümüş, onların yediğini yemiş, ayılar gibi yaşamış. Ayı, bu insan yavrusunun tam ayılaştığına inandığı bir gün, bir de bakmış ki, ailedeki bu garip fert kayboluvermiş ortalıktan, Ömrünü ayılarla beraber geçiren bu insan, hemcinsleri arasına gelince, kısa bir şaşkınlık devresinden sonra başlamış insan gibi yaşamanın tadını çıkarmaya.

İnsana, ayı eğitimi uygulamanın sonucu bu işte.

Almanya'da, tanıdığım bir aile vasıtasiyle gördüğüm 21 yaşında başka bir alman kızını dinlemiştim. 10 — 12 yaşlarına kadar Doğu Almanya'da kalan bu genç kız, bir ara çocukluk anılarından bahsetmişti.

Çocukluk devresi, yokluk, sıkıntı, fakirlik içerisinde geçmiş olsa bile, yine de tatlı bir şefkatın, güler bir yüzün, iyi bir sözün anısı ile saadet duyurabilir, değil mi?

Bu kız, 7 yaşında iken günde 13 saat çalıştığını, (tam da sokakta çizgi oynayıp, ip atlayacak çağında) pek az yemek bulabildiğini, akşamları ölü gibi eve gelip, karanlık, pis kokulu odada yalnız başına yattığını, olur olmaz sebeple, yanlarında kaldığı aile tarafından dövüldüğünü anlatıyordu.

Bir seferinde akşama kadar bir lokma bir şey yemeden çalışmıştı. Çocuk ruhunun, geçenleri çabuk unutuveren saflığı ile eve gelmişti. Yorgun, bitkin bir vaziyette idi. Karnı da öyle acıkmıştı ki. 13 saat çalıştıktan sonra artık iki lokma yemeğe hakkı olduğunu sanıyordu. Yalnız, yorgunluktan yemek yiyecek takatı bile kalmamıştı. Yemekten falan çok, sıcak bir şefkata hasretti. Birisi saçlarını okşayıp yanağından öpse, saray sofralarındaki ziyafetten kalkmışcasına karnı doyuverecek, hemen oracıkta büzülüp mışıl mışıl uyuyacaktı. Bu hülya ile biraz da kuvvet bulmuş ve salamlı bir dilim ekmeği iştiha ile yemeğe koyulmuştu Derken ev sahibi adam gelivermişti. 100 metre ilerideki tütüncüden sigara almak vazifesi de bu kıza aitti. Adam, parayı masanın üzerine atmış, «haydi koş sigara al, diye kükremişti. Küçücük boğa-

zında düğümlenen lokma arasından gelen boğuk bir sesle «şu ekmeğimi bitireyim hemen giderim» cevabını bitirmemişti ve suratında bir tokat patlamış, lokmasını yutamamış, gözlerinde ateş çakmıştı, küçük kızın. Ama ağlamamıştı. Sadece evden çıkıp gitmiş, bir daha da geri dönmemişti.

Ondört sene sonra bunları anlatırken bile, o yutamadığı lokma, sanki gelip boğazına duruyor, kin ve hırstan kızarmış yanaklarından göz yaşları akıyordu. Ağladığını göstermek istemiyor, ağlamayı onuruna yediremiyordu.

Ara kapıdan mutfağa geçmiş, misafirlerine kahve hazırlarken, üst tarafını oradan anlatmıştı.Sesi, ara sıra çatal çatal geliyordu : «Gece bir daha eve dönmedim, diyordu, O herife de sigara götürmedim. Sigarasızlıktan, o akşam mutlaka deli olmuştu, herif». Adamı sigarasız bırakmakla, tokatın ve açlığın intikamını aldığına inanıyordu.

Şimdi, demokratik düzen içerisinde, ekonomisi, endüstrisi ve her türlü medeniyet hamleleri ile dünya devletleri arasında ön safa geçmiş Batı Almanya'da yaşıyordu. Kendi hayatını kendisi kazanıyordu. Ama, günde 13 saat falan yoktu burada. İnsan haklarının hepsine, sosyal garantilere sahip, geleceğinden emin, insan gibi yaşıyordu.

Doğu blokundaki idarecilerin ağızlarından düşmiyen bir sakız vardır : «işçi vatandaş» derler, «işçi refahı» ndan bahsederler hep. Oysa işçi sınıfı sadece üst tabakayı beslemek için çalıştırılan bir sürüden farksızdır oralarda. Batı blokundaki demokratik idarelerin kontrolu altında, her hakları mahfuz işçi sınıfının efendice yaşayışının yankısı, demir perdeyi aştığı gün, işçiyi istismar eden doğu blokundaki idarecilerin yerleri pirelenecektir.

Almanya'daki doğu - batı probleminde, her iki bloku her an kapıştıracak çok geniş, çok değişik ve çetrefil hesaplar bir araya gelmiştir. Kıvılcımı ateşlememek, barışı korumak, dünyayı sonu belirsiz bir maceraya sürüklememek için, Batı Almanya sabırla bekliyor. Ama öylesine sağlam bir demokrasi, dünya politikasında sözü geçen bir diplomasi, her pazarda ağır basan bir maliye kurmuşlar ki.

Atatrük'ün «Kılıç ve saban, bu ikincisi daima birincisine galip gelmiştir» sözünü çağımıza uydurarark, «Savaş ve Ensüstri, bu ikincisi daima birincisine galip gelecektir» demek pek yerinde olacaktır.

Kıbrıs'ta ateşle oynayan serseri çetecileri yere serecek faktör, yakında dev cüssesiyle adada belirecek açlık, işsizlik, sefalet, ve fakirlik olacaktır. Endüstrisi olmıyan toplumların savaş özlemleri, mahalli bir atasözünü hatırlatıyor bana: «Ayranı yok içmeğe, at ile gider ..... » gün gelecek, kara cüppeli papaz, attan inecek zamanı dahi bulamıyacak sanırım.

Sonra unutmamalı ki, sabanı kılıçtan üstün tutan Atatürk, sırası geldiğinde pek âla kılıç kullandığını da ispat etmiştir.

Barışı koruyanlara başarı, memlekетime refah ve saadet dileklerimi ve en derin saygılarımı yollarım.

Hasip MEMİŞOĞLU

İMBAT

Eğitim - Kültür - Sanat Dergisi
Yönetim yeri :

İzmir Öğretmenler Derneği

2. Beyler, 848 Sok. No. 46

Sayısı 125 Kr., Yıllığı 15 TL.

Öğretmen ve öğrenciler için sayısı 1, Yıllığı 12 TL.

A. Ş.

KARGA

O da bir kuş mu sanki?! İster karası, ister alacası olsun!... Her şeye burnunu sokan, bu kuş değil mi? O kadar sokulgan yaratık, anka bile olsa sevilmez. İster saksağan ,ister kuzgun olsun, yenilir, yutulur kuş değil bunlar!. Karabulut gibi insana karamsarlık veren, kuzgun en sevimsiz kuş. Hele o cırlak sesi!...

Saksağan da onun başka bir çeşidi... Davetsiz misafir gibi, ağaç dallarına, balkon demirlerine konar, garip sesler çıkararak insanı tedirgin eder. Damda, ayvanda bir şey bırakılmışsa kapıp kaçtığı da eksik olmaz.

İşte, kargacağız için, insanoğlunun düşündükleri bunlar... Yaratılışımızda mı vardır, nedir? İyimserlikten sakınırız hep!. Bu zavallı kuş hakkındaki karamsar düşüncelerimiz de, kötümserliğimizden olmalı!...

Büyük şair Bakî, saraya mensup, hem güzel, hem de zarîf olan «Tûtî Hanım» la evlenince, arkadaşları: «Mucizeyû ve hoşbû Tûtî'yi avladın, bundan sonra şeker yiyip, şükür demelisin!» diye Bakî'ye takılırlar. Şair, bu sözlere karşı, omuz silkerek:

— O kadar uçurmayın, aldığımın adı Tûtî amma, tadı gurâb! Yani kargadır. Bakın hele!. Şair bile, o uzun burnunu düşünmeksizin, kargaya sataşmaktan kendini alamıyor. Bu söz, Tûtî Hâtun'un kulağına gidince, o da öcünü, kocasından, uzun burunlu olduğu için, onu kargaya benzeterek almak ister:

«Vehleten olmuş iken Tûtî gurâba hemnişîn
Yine dâvâyı gurâb eyler garâbet bundadır.»

Tûtî Hâtun, kocası şair Bakî'ye karşı demek istiyor ki: «Tûtî gibi eşsiz bir kuş olduğum halde, kader beni, bir kargaya evdeş etti. Benim, kara bahtıma küsmem gerekirken, tesadüfen bana eş olan kara karga gibi Bakî yeriniyor. Böyle garâbet olur mu? Bu ne garib iş!...

İki zarîf şairin birbirlerine attıkları taş, yine zavallı kargadan öteye gitmiyor. Halbuki bu kadar kötülediğimiz karga, ne hayırlı ne uğurlu bir yaratıktır. Yüzyıllar boyunca felâketleri bize, önceden haber veren onlar... Sürekli karga çığlıkları mı var? Biliniz ki, ya bir zelzele olacaktır, ya bir yıkıcı fırtına kopacaktır. Onların acı çığlıkları, barınıp korunmamız için, bize önceden yapılan uğurlu bir tenbih. Ama çoğumuz, bunun farkında değilizdir.

Bu kuşcağız yalnız karahaber değil, ak haber, pembe haber de ulaştırır bize.

Anneler, yakın dalda öten kuşların çocuklarına müjdeli haber getirdiğine kanıktırlar. Yakın dala konan kuş da bu kötülediğimiz kargacıktır, saksağandır hep. Halkın sözünde gerçek vardır. İnanmıyan olabilir, fakat ben buna tanığım. Hem de çoktan beri. Nişanlım nerede, ben nerede? Birbirimizden çok uzaktaydık. Bu il bakımından uzaklık, bizi gönül bakımından daha çok yaklaştırmaktaydı. Her gün bir mektup beklerdim. Fakat, mektupların gidiş geliş süresi, bu bir günü, en azından on güne çıkarıyor. O kadar uzaktaydık ki birbirimizden... Mektup aldığım gün, cevap yazıyorum, cevap alındığı gün, mektup yazılıyor. Bizim acelemiz, yolları kısaltamıyor tabiî... İşte bu, arada geçen zaman, o kadar uzun geliyordu ki, adeta sabrımı tüketiyordu. Günleri de şaşırdığım olurdu bazan!. Ama kâh süyünk üstünden, kâh iğde dalından seslenen bir karga, beni telâşlandırıyor. Gözlerim sevinç ve umutla postacıyı beklemekde... İhtiyar annem

de karganın bana müjde verdiğini biliyor. Karga öttü, yüzün güldü; nerdeyse şimdi postacı çıkar... Gerçek, çok geçmez, postacının köşeden döndüğünü, ya ben görürüm, ya gören haber verir bana.. Koşar inerim, gerçekten beklediğim mektup!. Bu aylarca böyle devam etti. Karga öttü, annem söz etti, postacı koşup imdadıma yetti. Karganın ötüşünde hiç şaşmayan o müjde haberi... Bana müjdeyi veren aynı karga mı, ayrı karga mı? Bunu ayırdedemiyorum. Bildiğim bir şey varsa, kulağımı delercesine müjdeyi veren kuş, tek kargaydı hep. Karganın verdiği o pembe haber, o müjde haberi kesildi bir gün!. Çünkü, nişanlım gelmiş, düğün dernek yaparak evlenmiş, yuva kurmuştuk. Bu yuvayı rahatsız etmemek için, uğramıyordu belki de... Bu da kuşun, yuvaya karşı saygısından olmalı...

Yıllar geçti, dallara nice kargalar konup uçtu, biz çoluk çocuğa karıştık. Bu yuvada büyüyen yavrulardan biri, aramızdan ayrılıp, yüksek tahsil için uzaga gitti. Yine gözümüz yolda, mektup bekliyoruz. Yine karga geldi, balkonun karşısındaki salkım söğüdün üstüne konup öttü, öttü... Eski günleri andım yine... Çok geçmeden, eskiden pembe mektubunu beklediğim, şimdi elinde bir ak mektupla eve doğru geliyordu. Bu ak mektup da oğlumun mektubu, onu getiren de oğlumun babası ,önceden müjdeyi veren, gönlümün, o eski alaca kargası yine...

Hangi insan böyle garazsız, ivazsız müjde verir? Karga bana, ak haberler de getiriyor artık... Kim ne derse desin, ben kargadan yanayım.

A. Ş.

Dörtlükler

Aşk, Tanrı armağanı, ermeğe irfan ister
Bâzân devirler geçer, bâzân da bir an ister
Ehl-i vefâ âdettir, hasret gider dünyâdan
Ulu Tanrı bezmine can ile cânân ister.

Aşk, ezeli varlığın kaynağından gelmede
Âyet âyet dökülmüş sevgili Muhammed'e
Cihânın var oluşu âşık, mâşûk içinmiş
Aşkı duyan gönüller ancak erer tevhîd'e.

K. Abbas ALTINKAŞ

Türk Müziğinin ve Şiirinin
Iki Dâhîsi

Münir Nurettin ve Yahya Kemal

Osman ÇAĞLAYAN

Son bir kaç yıl içinde Türk Müziğine ayrı yönlerden büyük yararlıkları dokunan müzisyenlerimiz, kıymetli büyüklerimiz birer birer aramızdan ayrıldılar.

Bir gün, Mahmut Ragıp Gazi Mahalin, bir gün İhsan Künçer'in bir gün Muzaffer Sarısözen'in, diğer bir gün Selâhattin Pınar'ın ve Şükrü Tunar'ın ebediyete göçtüklerini duyduk. Nihayet çok yakın bir geçmişte Mesut Memil Tel'i kaybetmiş bulunuyoruz. Sonbaharlar, gözümüzün yaşına bakmadan yeri doldurulmuyacak bu üstün kıymetleri birer solan yaprakgibi alıp götürüyor.

Ancak, Türk Müziğinin son dahisi olan *Münir Nurettin Selçuk*'la teselli bulmaktayız.

Münir Türk Müziğine her yönden büyük yararlıklar sağlamış ve sağlamakta olan son dahi san'atkârımız..

Daire-i Saadet Amiri ve Divan-ı Hümayun Muavinlerinden *Nurettin Avni* beyin oğlu olan Münir, 1901 yılında İstanbul'da doğdu. Henüz on yaşlarında bir rüştiye talebesi iken sesinin güzelliği ile dikkati çekmiş, müzisyen Etem beyin şahsî çalışmalarıyla Kadıköy'de okul haline getirdiği (Dar-ül-feyz-i musiki) kursuna girerek üç yıl sonunda ilk konserini vermiştir. İlk konseri olmasına rağmen Münir bununla büyük başarı kazanmıştır. 4 - 5 yıl kadar da *Zekâizade Ahmet Efendi*'den ders alan üstat, daha sonraları *Üsküdarlı Hoca Ziya* ile çalışmış ve müzik tekniğini ilerletmiştir.

Birinci Dünya Savaşı içinde *Ali Rıfat* ve *Hüsamettin* beylerle, «Şark Musiki Cemiyeti» adındaki topluluğu kurduğunu görüyoruz.

Muzıka-ı Hümayun'da askerlik hizmetini tamamlayan Münir, Cumhuriyet devrinde Riyaseti Cumhur Fasıl Heyetine katılmış, istifa ederek oradan ayrıldıktan sonra, ses tekniğini ilerletmek, şan dersleri almak için Paris'e gitmiştir.

Yurda dönüşünden sonra verdiği ilk konserle onu san'atının şahikasına ulaşmış görüyoruz.

Gerek memleket içinde, gerekse dışında Mısır, Irak ve Kıbrıs gibi yerlerde verdiği konserlerle komple bir san'atkâr olduğunu muhitine kabul ettirmiş bulunuyor.

Şimdi de, memleket için kıymetli elemanlar yetiştirmekler meşgul. Hizmetlerinin hiç birisi küçümsenemez. Filim çevirmeleri bile..

Yaptığı besteler ayrıca taktir ve tetkik konusudur.

Kendimi bildim bileli bu kıymetli san'atkârın hayranıyım. Binlerce onbinlerce hayranından biri..

Sesindeki akıcılık, bestelerindeki titizlik ve düzen batı tekniğinin Türk Müziğine aktarılışındaki başarı, hasılı hayat ve san'at programı üstün bir özellik taşır.

Çocukluk senelerimde, bir anadolu çocuğu olduğum için, halk melodileriyle

kalbimi avladı. «Elif», «yıldız Yıldız», «karanfil» «Allı Yemenim» «Hareli Dağlar» dilimden düşmeyen türküleriydi.

Karşı komşumuzun gramfonundan sesini, yüzünün görmek heyecanıyle dinlerdim. Ama bu olacak iş mi? Ben Anadolu'nun bir köşesinde, Münir Nurettin İstanbul'un ortasında. Ne ben İstanbul'a gitmek imkânına sahibim ne o Anadoluya gelmek zahmetine katlanır. İşte burası hazin. Bir dâhi san'atkârı bütün bir memleket sevsin, fakat onu göremesin. Bu bize has bir nasipsizlik! Bazan kendi kendime düşünüp dalıyorum. İçimi elimde olmıyarak bir hüzün kaplıyor. Sebebi şu :

Yeraltı servetlerimizden, kat kat fazla olan kendi saf, temiz ve gerçek müziğimizi incelemek, hem de tabiî dekorları içinde incelemek, ne kadar hayırlı ve uğurlu, ne kadar verimli bir çabadır. Ama bu kaç bestekârımıza nasip oldu? Bunları, çok sesli hale getirmek, Batı tekniğine uydurmak, armonize etmek, kompozisyonlar yapmak, evet bu dilekler iyi ama, hepsi hayâl, hepsi masal!..

Halkın san'atını öksüz bırakmak hem millet büyükleri, hem devlet büyükleri için acıdır. Biz gidemeyiz, onlar gelemezler..

Bir halk şairi, ama, hem söyleyen ve hem çalan bir şair, belediyelerin yardımıyla ancak, memleketinden kalkıp Ankara'ya veya İstanbul'a gidebilir. Yol parasından gayrı yardım yapılamadığı için, aç susuz yolculuktan sonra, bu büyük şehirlerde gönlündeki hangi şevkle repertuar verebilir.

Masa başında ses cihazına aldığımız derlemelerin doğruluğuna ne dereceye kadar inanmalı? Fantazi görüş ve duyuşlarla bu işler, peynir gemisi kadar yürüyebilir ancak!..

Bu tesbitler nasıldır bilir misiniz? Tıpkı yaprağı yolunmuş yeşil bir dal gibi..

Bunları mahallinde bir kişiden değil, bir çok kişiden dinlemek; bir çok kişiyle birlikte söylemek, birlikte çalmak gerek, yoksa, ne kadar titiz olursak olalım tesbitlerimiz noksan kalır.

Bu eksikliğimizi kim tamamlayacak,? Bunu rahmete karışanlardan isteyemeyiz. Ancak yaşayan üstatlarımızdan isteyebiliriz.

Büyük dahinin maddî ve manevî imkânlarıyla, bu yönden Anadolu'yu gezmesini, halkı tanımasını ve halka kendisini tanıtmasını istememiz kadar tabii ne olabilir? Büyük üstattan en olgun çağında bize gelmesini ve bizden bir şeyler, belki de bir çok şeyler alıp götürmesini candan ve yürekten arzu ediyoruz.

Münir bu işin en kudretli ehlidir. Klasik musikimizde yaptığı yenilikleri halk musikisinde de yapmış olsa, ne büyük bir milli kazanca sahibolacağız.

Halk Müziğindeki güfte ve beste uyuşması ve kaynaşması, klasik Musikide yoktur. Ama, Münir'in besteleri hariç : Yahya Kemal'in manzumelerinden güfte seçmesi, şiirin ritmine uygun beste yapması, onun başarısıdır.

Klasik Musikimizi sahneye çıkaran, ilk (solo) konseri vermiş olan üstat, yepyeni bir anlayış içinde, yeni bir üslûp ve okuyuş tarzında Avrupaî bir eda getirerek, Türk Musikisinde büyük bir değişim yapmıştır. Bütün yurtta, geniş akisler yaratan ve hakkında sitayişkâr yazılar yazılan ilk konserini, Münir Nurettin, 1930 da Fransız Tiyatrosu'nda verdi. Kendisine refakat edenler : Mesut Cemil, Ruşen Kam ve Artaki Candan gibi üstatlardı. Bu tiyatrodaki konserlerine üç yıl kadar devam eden üstat, bundan sonra beş yıl da Melek (Emek) sinemasında ve

Aşağıya «Güz Yağmurlu Sokaklar» adını taşıyan kitabından bir örnek aldığımız, İlhan Kalaylıoğlu genç kuşağın öz şiirini arıyan şairlerden biri... Daha başarılı eserler vermesi için, gerek konu seçmekte, gerekse gönül açmakta, gücünü daha kıskanmasını dileriz.

Yeni Fırat

AY IŞIĞINDA

Elimde olta olmalı
Balığa çıkmaklıyım ara, sıra,
Yanımda çocuklarım olmalı
Bir oğlan bir kız.
Elimiz boş dönmemeliyiz.
Her akşam beni bahçe kapısında bekleyen karıma.
— Yoruldun dinlen biraz demeli —
Tahta atlarına binerken çocuklar,
Yanı başıma oturup
Alnımdaki terleri silmeli.
Ara sıra akşamları sinemaya gitmeliyiz.
Filmin yarısında
Çocukların uykuları gelmeli.
Oğlan benim, kız onun kucağında
Eve dönerken,
Birbirimizi düşünmeliyiz.
Filmi düşünür gibi.

İlhan KALAYLIOĞLU

uzun yıllar sonra Saray sinamasında konserler vermiştir. Yurt içinde ve dışında verdiği konserler bini aşmaktadır. Sevdiği ve faydalandığı üstatlar, kendi söylediğine göre, *Beste nigâr Ziya Bey*'le, *Hafız Şaşı Osman Efendi*'dir. Onun gazel okuyuşu dahi eskilerden farklıdır. Mevlüt tarzı gazel okumaktan sakınmıştır daima. Şarkı ile gazeli karıştırarak okuması, ayrı bir yeniliktir. Ama bu yeniliği, eskidenberi söylenegelen halk bestelerinde bulmak mümkün. Harput ağzıyla söylenen Divanlar, Nevruzlar, Müstezatlar, bunun en güzel örnekleridir.

Üstat Münir'in fevkalâde ses san'atının yanında, fevkalâde bestekârlığı da vardır. Modern anlamda çok değişik olan bir çok bestesi vardır ki bu eserlerin başka biri tarafından da yaratılabileceğini ummak ancak bir hayâl olabilir.

Şiirde Yahya Kemal ne yapmışsa, müzikte Münir Nurettin de, ayni şeyi yapmıştır. Ama her ikisi de bu uğurda ömürlerini harcıyarak..

Yahya Kemal Münir için şöyle der :

«Münir Nurettin'in en mühim meziyyeti, son iki yüzyıl içinde, Itri'den, Zekâi Dede'ye kadar, milli musikinin, kâr, beste, semâi, Nakış, Durak ve şekillerde, en halis eserlerini mükemmel bir ifade ile tegânni etmeyi bilmesi olmuştur.».

Münir Nurettin'in 35. san'at yılı dolayısiyle söylenen bu sözlerde, büyük bir

gerçek var.

İki dâhî san'atkâr, 1920 de san'at aşkıyla gittikleri Paris'te tanışmışlardır. Bu mutlu olaya sahne olan ev *Bedri Muhtar* beyin, bir san'at mahfili sayılan eviydi. Burada Münir şarkı, Kemal, şiir okuyarak vatandaşlarına Türk san'atını sunuyorlardı.

İkinci karşılaşmaları 1934 yılında Moda Deniz Kulübünde oluyor. Bu iki eşsiz san'atkârın, tesadüfen karşılaşmaları ve kucaklaşmaları, orada bulunanların heyecanlı tezahüratıyle kutlanıyor. San'at ilgisiyle başlayan bu tanışıklık, sonradan senli benli bir dostluk haline gelmiştir. Yahya Kemal'in şiirlerinde beste araması, Münir Nurettin'in bestelerine güfte seçmesi bakımından gösterilen titizlik bu dostlukla da ilgili olmalı. Her iki san'atkârın kendisine has titizliği, diğerine hulûl etmiş sanki. Münir'in Kemal'e, Kemal'in Münir'e hayranlığı bu titizlikle sıkı şekilde bağlaşır. Bu iki dâhî, bir birlerine ilham kaynağı oldular.

Kömürcü Hafız'ın «Aldım hayal-i perçemi ey mâh diydeme» güftesiyle başlayan bestesini çok sevdiği için Münir de bunu sık sık ona okumaktan zevk duyarmış. Bu müşterek zevki ifâde için Yahya Kemal'in söylediği beyit şöyledir :

Sarınca âteş-i aşk ufk-u kâinâtımızı,
Kömürcü Hâfız'a vakfeyledik hayâtımızı.

Yahya Kemal'in saz ehillerinden en çok beğendiği *tanburî Cemil, Refik Fersan*, Bestekârlardan ise, *Itri, Zahariyan* ve *Abdi Efendi;* henendelerden ise, *Nedim Bey, Hafız Osman* ve *Hüsamettin Bey* gibi eski şöhretlerle; bir de iltifatlarla dolu taktirlerini esirgemediği Münir Nurettin'dir.

Bu iki üstat, san'at kudretleriyle hastaya şifa olmuş, hayat kurtarmışlardır. Bunun kendileri değil, şifa bulan hasta anlatıyor.

Irak'ın eski Başvekillerinden *Süleyman Hikmet Bey*, geçirdiği enfarktüs hastalığında tıp aciz kalınca güftesini ve bestesini çok sevdiği bir şarkıyı çaldırıyor. Sıhhat ve afiyet buluncaya kadar bu şarkının plâğı döne döne çalınmıştır. Münir Bağdat'a davet edildiği zaman, ona hadiseyi anlattıktan sonra :

«Ben hayatımı Yahya Kemal Beye, ve size borçluyum Münir bey, emin olun ki, sönmek üzre bulunan hayat kandilime, sizler ışık verdiniz. Bu günkü zindeliğim, sizin san'at kudretinizin eseridir.» diyerek minnet ve şükranlarını belirtmiştir.

San'atın neye kadir olduğu bu hadiseyle de anlaşılır. Şifa olan bu eser :

Âheste çek kürekleri mehtâb uyanmasın.
Bir âlem-ihayâle dalan âb uyanmasın.

beytiyle başlıyordu.

İki üstadın son karşılaşmaları Yahya Kemal'in hastaneye girişinden 15 gün önce, Sipahi Ocağı'nın Yeniköy'deki şubesinde olmuştur. Yahya Kemal'in içmesine gönlü razı olmıyan Münir, çok sevdiği musikisiyle onu mestetmek için *Sadullah Ağa*,lar, *Itri*'ler, ve *Şakir Ağa*'lardan besteler okumuş, son olarak ta Yahya Kemal'in aşağıdaki gazelini okuyup sabaha kadar tekrar etmiştir. Bu gazelin bir mısraı Münir tarafından beste ile, bir mısraı Yahya Kemal tarafından şiir olarak terennüm ediliyor

Bu gazelden iki beyit :

Bu bezm-i ehl-i keder sürsün inşirâha kadar

Piyâle ortada devreylesin sabâha kadar
Şerîatin ne mübârek nizâmdır ey Cem
Harâm olan meyi tecviz eder mübâha kadar.

Münir'in etkisiyle olmalıdır ki, Yahya Kemal, musikimize hayranlığını belirten, çok kıymetli şiirler yazmış :

«Itri», «Eski Musiki», «Mevsimler», «Kar Musikileri», «Akşam Musikisi», «Gece Bestesi» «Ses», v.s.. gibi..

Kötümserliği bu kubbede baki kalması gereken seda'nın fani olması, beste yaratıcılarının fena bulması ihtimalindendir.

İsmail Dede Efendiye yazdığı «Rubai» bu azabın en veciz ifadesi :

Tâ'ûna giriftâr olarak Mînâ'da
Can verdi cehennem gibi bir hummâda
Fânî ise öz bestelerin hallâkı
Doğmak yaşamak nâfiledir dünyâda.

Tanrıdan dileği de «Ses» ten ibarettir.

Yârab ne müsâvâtı ne hürriyeti ver
Hattâ ne o yoldan gelecek şöhreti ver
Hep neşe veren aşkı terennüm dilerim
Yarâb bana bir ses yaratan kudreti ver.

Yahya Kemal'in musikiye karşı hayranlığını terennüm eden manzumeleri Münir ile dost olduktan sonra yazdıklarıdır. Bu hayranlıkta Münir Nurettin'in büyük etkisi olmalı..

Büyük şaire rahmet dilerken, büyük okuyucu ve bestekârımıza da sıhhat, afiyet ve uzun ömürler diliyerek yazımıza son veriyoruz.

Osman ÇAĞLAYAN

Eskilerden Bir Demet :

ZÜĞÜRTLÜK

Tezdirdi vatandan, yürütüp cânı züğürtlük
Gezdirdi, bütün Pertek'i, Tercan'ı züğürtlük.

Çekdim ya sabûr akla gelirken geçen eyyâm
Sattırdı fakat tesbih-i mercânı züğürtlük.

Hergün kara sû içmek için telvesiz evde
Çaldırdı banâ, kahvede fincânı züğürtlük.

Merhum
SAÇLI HOCA

Vital Cuinet'den

XIX. Yüzyıl Sonlarında Bugünkü Tunceli'nin Durumu

Derleyen : Fethi ÜLKÜ

«Vital Cuinet, 19. Yüzyıl sonlarında Türkiye'yi karış karış gezerek incelemiş olan bir Fransız ilim adamıdır. La Turquie d'Asie (Asya Türkiyesi) adiyle hazırladığı on ciltlik eseri 1891 de Paris'te yayınlanmıştır. (*)

Bu kitabın ikinci cildinde, (Mamuretülaziz) bölümünde Dersim Sancağı ve kazaları hakkında da bilgi vermektedir. Okuyucu bu kısımda, bu bölgedeki gelişmeyi mukayeseye yarıyan geniş bilgi bulacaktır.

Vital Cuinet'nin önemli incelemesi hakkında bir fikir vermiş olmak, aynı zamanda bugünkü Tunceli'nin XIX. yüzyıl sonlarındaki durumunu kısaca anlatabilmek amacile özet olarak derlediğim aşağıdaki kısmı sunuyorum.

Bunu yaparken, yüzyıla yakın bir zaman önce, hertürlü güçlüğe rağmen, bir yabancının bölgemizi tanıtmak için sarfettiği gayretin ilim adamlarımıza, bilhassa bâkir saha Tunceli'yi incelemek imkânına sahip olan aydın gençlerimize teşvik edici bir tesiri olacağını ümit etmekteyim.

Tunceli, 1880 yıllarından beri, Dersim Vilâyeti adı altında idare edilmekte iken, geliri giderine yetmediği için, 1888 de «irâde-i şâhâne» ile tekrar sancak haline getirilmiş ve Mamuretülaziz vilâyetine bağlanmıştır.

Bu Sancak, 13.460 kilometre kare (14.116 200) dönümlük bir sahaya yayılmıştır. Bu sahanın 5.219 000 dönümü ekilebilir arazi, 8.187 000 dönümü dağlık ve kıraç, 560 000 dönümü mera, 150 200 dönümü ise ormanlıktır.

İdarî bakımdan bu Sancak, 9 kazaya ve 533 köye bölünmüştür. Köylerin kazalara bağlantısı miktarı olarak şöyledir:

Kaza adı	Köy miktarı
Hozat (Merkez kaza)	100 adet
Çemişkezek	98 »
Çarsancak	90 »
Mazgert - Pertek	80 »
Kuzuçan	80 »
Ovacık	40 »
Pah	30 »
Kızılkilise (Nazimiye)	15 »
	533

(*) La Turquie d'Asie Geographie Administrative, Vital Cuinet Paris - Ernest Leroux, Editeur, Rue Bonaparte, 28, 1891.

Dersim Sancağında 25 öğretim müessesesi vardır. Buralara 1880 i erkek 170 i kız olmak üzere 1050 öğrenci devam etmektedir. Her dereceden okullarda 27 si erkek, biri kadın olarak 28 öğretmen bulunmaktadır.

Merkez Kaza Hozat: Bu kaza, Dersim Sancağının merkezidir. Mutasarrıf burada oturur. Sivil, dinî ve askeri makamlarla beraber, adliye, belediye, posta - telgraf idaresi de vardır. Dersim Sancağı, askerî yönden Erzincan'da bulunan 4. üncü Orduya bağlıdır. Hozat, bundan 15 yıl önce 50 haneli küçük bir köy idi. Halbuki bugün (1891), 1000 haneli önemli bir kasabadır. Merkez kazanın nüfusu 5600 dür. Köylerile beraber bütün Hozat'ta 12500 insan yaşar.

Kaza merkezinde üç câmi, iki hamam, birçok çeşme vardır. Esnaf olarak da birkaç tüccar, iki terzi ve birkaç zanaatkâr görülür.

Dersim Sancağında, Çemişkezek ve Çarsancaktan gayri yerlerde ziraatçilik pek azdır. Halk daha ziyâde koyun ve bilhassa keçi ile meşguldür. Bunlar, yiyeceklerini ve manusa denen giyeceklerini, bu işlerle meşgul komşularına hayvan mahsulü vermek suretile değiştirerek temin ederler.

Bu Sancak içinde araba yolu sadece Hozat ile Harput arasında vardır. Hozat'tan sonra nakil ancak katır sırtile olur. Kışın buna da imkân yoktur. Mercan yolundan ise binbir güçlükle ancak yaya olarak geçilebilir.

Dersim'de yegâne endüstri (halıcılık) tır.

Çemişkezek: Eski, tarihî harabeler ortasında bulunan bu kazanın merkez nüfusu 4000, köylerile beraber 11200 dür. Hozat'a 25 kilometre uzaklıktadır.

Bu kazanın halkı, çalışmak için ekseriya Haleb'e ve İstanbul'a giderler. Bu sebeple halk görgülüdür. Bu hal, evlerinin temizliğinden ve konforundan da anlaşılır.

Çarsancak Kazası: Merkez kazanın nüfusu 3000, köylerile 10 000 dir. Posta - telgraf dairesi vardır. Bu kazada bilhassa (tütün) yetiştirilir. Ceviz, bal, balmumu, deri, yağ ve peynir ihraç edilir.

Mazagert (Mazgirt): Merkez kazanın nüfusu 1500, bütün kazanın ise 5100 dür. Mazgirtte hükümet konağından başka, bir kışla ve bir câmi vardır. Mahkemesi mevcuttur. Doktor ve eczacı bulunmaktadır. Bu kazada tarihî harabeler vardır.

Yakacak odun, yapı kerestesi, koyun, keçi ve bunların mahsullerini, tütün, ceviz, bal ve balmumu ihraç eder.

Pertek Kazası: Merkez kazanın nüfusu 1500, bütün kazanın ise 3150 dir. Kasaba, Murat nehrinin sağ sahilinde, geniş bir sahaya yayılmıştır. Pertek kelimesi kale anlamına gelir. Civarda eski kale harabeleri vardır. Arazi ekilidir. Bilhassa 900 nüfuslu Paşavenk bu işte ileridir. Fakat arazinin hemen hemen tamamı Beylere aittir.

Kuzuçan Kazası: Kuzey ve doğuda Erzurum, güneyde Kızılkilise (Nazimiye), batıda Ovacık ile çevrilmiştir. Merkez ve köylerin nüfusu 3080 dir. Ka-

zanın merkezi Pülümer (Pülümür) dür. Harput'tan gelip Erzincan'a giden yol üstündedir. Merkez kasabanın nüfusu 1000 dir.

Kaza, hemen hemen tamamen dağlık, sarp ve fundalıkla örtülüdür. Kaza kaymakamı, vilâyet tarafından tayin edilmiş olan «Şah Hüseyin» isminde bir Beydir. Bu beyin güzel evlerle çevrilmiş şatoya benzer bir konağı vardır. Civarda bulunan geniş tuz kaynaklarından istifade etmektedir.

Ovacık Kazası: Merkez kazanın nüfusu 200, bütün kazanın ise 8900 dür. Kaza merkezi (Pardi) dedir. Kaza, Munzur Çayı kenarındadır. Mercan dağlariyle çevrilmiştir. Toprak, birçok güçlükler ve ihmâller sebebile ekilmemektedir. Buna rağmen Ovacık'ta buğday, arpa, ceviz, yakacak odun ve yapı kerestesi ihraç edilmektedir. Fakat önemli derecede değildir.

Pah Kazası: Pah Kazası, Dersim Sancağının 40 kilometre doğusundadır. Kasabanın nüfusu 650,bütün kazanın ise 4900 dür.

Bu kazanın yeni tesis edilen bir kışlası vardır. Kâfi miktarda asker bulunur. Pah kazası, dağlık ve kayalık olduğu için, buralarda mahsul elde edilemez. Yavaş yavaş bu bölgede de koyun ve keçi sürüleri görülmeye başlanıyor.

Kızılkilise (Nazimiye) Kazası: Bu kazada, kaymakam, kadı ve bazı servis şefleri ile polis teşkilâtı vardır. Merkez kasabanın nüfusu 700, bütün kazanın ise 4000 dir. Kaza merkezi Haydari'dedir. Bu kazada yeni yapılmış bir kışla ile çarşı vardır. Çarşı oldukça işlektir. Bu sayede kasaba büyümektedir. Büyük bir hamam yapılmaktadır. Haydari, bir çok tarihi harabeler üzerinde kurulmuştur. Birçok inşaat malzemesi bu harabelerden çıkarılmaktadır. Halkın geçimi hayvancılıktır.

ÇELE	BEŞKAZA
Bolu Kültür ve Yardımlaşma derneğinin aylık yayın organı Yazışma adresi : P.K. 4 BOLU Yıllığı 12 TL., Sayısı 100 Kr. Yönetim yeri : Hürriyet Cad. No. 66 BOLU	Ayılk Sanat ve Fikir Dergisi Öğretmenler Derneği Fethiye Her türlü yazışma adresi : Emek Matbaası - Fethiye Sayısı 1, Yıllığı 10 TL.

Elâzığ'da Basın Hayatı

Fikret MEMİŞOĞLU

Harput'ta Kültür hayatı çok eskidir. Artıkoğlu devrinden beri Harput «Makar-ı ulemâ» diye anılmıştır. Hatta Şarkın eşsiz hâkîm ve şâiri Şeyh Sa'dî'nin hocası Şahâbettin Suhreverdî bile, ta Bağdat'tan kalkarak «Ulema ve Urefa» ile görüşmek ve tanışmak için Harput'a gelmek zahmetine katlandığına göre, Harput'taki kültürel hayâtın üstünlüğü açıkça anlaşılmaktadır.

Bu devirlerde Harput'ta bir Bîmaristan = Hastahane bile bulunduğu ve Doğunun tıp merkezlerinden önemli biri olduğu, mevcut kitabelerden öğreniliyor.

Bu eski çağlardaki kültürel hayâtın incelenmesi ayrı bir konu olduğundan, bunun açıklanmasını yapmaksızın, Elâzığ'a inerek, kısaca Basın Hayâtını anlatalım:

Elâzığ'da çıkan gazete ve dergiler şunlardan ibarettir.

Gazeteler:

1) Ma'mûretilaziz :

Elâzığ'da ilk matbaa, taş baskısı olarak eyâlet vâlisi Hacı İzzet Paşa zamanında, 1866 yılında Müzlefzâde Rıza Efendi tarafından kurulmuş Hacı Süleyman ve Ali Efendilerin yardımı ile işletilmeye başlanmıştır. Bu matbaada ilk basılan eser (Kaside-i Bür'e) şârihi Ömer Naimi Efendi'nin (Manzûme-i Naîmîye) adlı eseridir. (*)

Bu matbaa ile, gazete çıkarmak imkânı bulunamamıştır.

Ancak, vali Hacı Hasan Refik bey zamanında, 1883 yılında Madeni harfler getirtilerek, yeni bir matbaa kurulmuş ve bu matbaada Mamuretilaziz adında bir gazete çıkarılmağa başlanmıştır. Matbaa Müdürü Hacı Ömer Beydir.

Bu gazetede, Süleyman Faik, Hacı Hayri, Hacı Kerim, sonraları Ali Haydar ve Osman Remzi beylerin «başmakale» yazdıkları görülüyor. Bunlar, o çağın meşhur şair ve yazarlarıdır.

2) Şark :

1918 yılında Kesrikli Mevlüt Apaydın tarafından çıkarılan Şark gazetesi, sonradan Kayseri valisi Kâzım Atakul'un babası olan Merhum Ajansçı Aziz Beye devredilmiştir.

---

* Bu eserin sonunda, arapça şöyle bir kayıt var :

«Ve zâlike fi selhil cemâzel'ûlâ min şühûrissenetissâlise bâ'dessemânîn velmieteyn vel'elf. min Hicretin...»

Elf : 1000, mieteyn: 200; semânın: 80, sâlise: 3, olduğundan; tarih, hicretin 1283 yılı demektir. Cemâziul'ûlâ ayında basıldığı, yine aynı kayıttan anlaşılıyor.

(Mamûre-til-Aziz Matbaası) nda, ilk basılan bu eserin, son beyti ise, yazılış tarihini göstermektedir:

Dü cânibden gelib hâtif sadâsı
Dedi târih : (Budur manzûme zîbâ)

Parantez içindeki harflerin, Ebced hesabıyla, rakam karşılığı toplamı : 1273 dür.

Bu tarihden de, eserin, baskıdan on yıl önce yazılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Bu gazetede Hulûsi Yetişkin, Mehmet Nuri ile o zamanın genç imzalarına rastlanmaktadır.

3) Satvet-i Milliye :

Bu gazeteyi, 1922 yılında halen Akbank Müdürü olan Hulûsi Yetişkin çıkarmıştır. Adı geçen gazetede, İstinaf Reisi Ata, Osman Remzi, Piyer Taşo, Emin Hüseyin ve Hulûsi imzalarına rastlanıyor. Vilâyetle mücadeleye girişen bir gazete olduğundan, uzun müddet çıkarılmasına meydan bırakılmıyarak, kapatılmıştır.

4) Yeni Mefkûre :

1923 yılında Süleyman Sırrı Bey tarafından, takriben iki sene müddetle çıkarılan Yeni Mefkûre, neşriyatına fazla devam edememiştir.

5) Turan :

İhsan Turan tarafından 1930 yılında çıkarılan Turan gazetesi, halen entertiple faaliyetine devam etmektedir.. Önceleri baş yazarı «İhsan Turan» iken, şimdi oğlu «Kemal Turan» başyazar bulunmaktadır. Belli yazarları yoktur. Değişik bir çok imzalara rastlanır. İlimizde, Mamuretilaziz gazetesinden sonra, en uzun ömürlü gazete, Turan gazetesi olmuştur.

6) Kürsü Başı :

İstanbul'da bulunan Elâzığ'lı Yüksek Öğretim öğrencileri tarafından 1944 yılında bir mizah gazetesi olarak çıkarılan Kürsü Başı, dernek gecelerinde okunmak üzere yılda bir defa çıkarılmakta iken, halen çıkışına devam etmiyor.

7) Harput :

1949 yılında, şimdi Tercüman yazarlarından olan, Ali Rıza Alp tarafından siyasî maksatla çıkarılan Harput Gazetesi, yayınına devam edememiştir.

8) Doğu Postası :

Nurettin Ardıçoğlu tarafından, 946 yılında çıkarılan Doğu Postası, sahip ve başyazarının Elâzığ'dan ayrılması üzerine yayınına son vermiştir.

9) Elâzığ :

1951 yılında Necip Bingöl tarafından çıkarılan «Elâzığ Gazetesi» halen yayınına devam ediyor. Ömer Sanaç ve N. Yıldırım Gençosmonğlu imzalarına, ayrıca Elâzığ'daki öğretmenlerin ve gençlerin yazılarına sahifelerini açmış bulunuyor.

10) Uluova :

Muhsin Parlar ve Şevket Çeçen tarafından 1953 yılında çıkarılan Uluova Gazetesi, bugün de yayınına devam etmektedir.

11) Yeni Harput :

1955 yılında Dursun Çolakoğlu tarafından çıkarılan Yeni Harput, Yılmaz Özgül kardeşlere devredilmiş olmakla beraber, bugün de çıkarılmakta ve sayfalarında bir çok imzalara rastlanmaktadır.

12) Elâzığ - Harput Sesi :

Vali Vefik Kitapçıgil'in teşebbüsü ile 1957 yılnda çıkarılan bu gazete, adı geçen valinin Elâzığ'dan nakli üzerine, yayımına son vermiştir.

13) Son Söz :

1961 yılında çıkarılmağa başlanan Son Söz gazetesinin Sahibi, Bayram Öz-

ESKİ KARYOLAM

Gerçek hâtırası var, bende, hayal olanın;
Kadrini yeni bildim, bir eski karyolanın.

Toy çağımda bana bu, bir gönül beşiğiydi,
Uykuma doğan ayın, kudümlu eşiğiydi.

Bâzı, çapkın bir rüzgâr itince penceremi,
Boş yanıma dönerek, aranırdım çevremi;

Gıcırdadıkça yaylar, çağrılır gibi adım,
Bir ayak sesi, sanki, gelirdi adım adım!

Aralayıp kapımı, okşıyan bir el gibi,
Yüzüme gülümserdi umudumun nasibi.

Aynı gıcırtı sesi, bir ninni olup bâzan,
Düşürürdü içime çocuksu bir özge zan;

Hülyalar kucağında büyütülen bir zan ki
Koynuma da girerdi, bir melek olup, sanki.

Göz kırpan arzularım, içimde katar katar,
Yıldızlar gibi yanıp sönerdi, fecre kadar.

Beni bilmem karyolam, böyle kaç yıl eğledi?
Kâh bana beşik oldu, kâh da ninni söyledi.

YOLCU

pazarbaşı'dır. Devamlı yazı yazan bir yazarı yoktur. Ancak muhtelif imzalara rastlanmaktadır.

Dergiler:

a) Fırat Mecmuası

Vali Abdulkadir zamanında çıkarılan «Fırat Mecmuası» adındaki dergi, 3 sayı çıktıktan sonra, adı geçen valinin Elâzığ'dan Ankara'ya tâyini üzerine çıkarılamamıştır. İlk sayısındaki başlıklar ve imzalar şunlardır:

(Fırat kâri'lerine) başlığı altındaki başyazı Osman Remzi, (Sevir Muhadesi Münasebetiyle) başlıklı yazı Celil, (Sevir Muahede-i Sulhuyesi) başlıklı yazı imzasız, (San'at) başlıklı yazı Saffet, (İrfan) başlıklı yazı Hamdi, (Memleket Nasıl Kurtulur) başlıklı yazı da, Mehmet Nuri beyler tarafından yazılmıştır.

b) Altan Mecmuası :

1935 - 1937 yılları arasında vali Tevfik Gür zamanında Halkevi tarafından, önce (Çığır) sonra da (Altan) adı ile çıkarılan bu dergi, oldukça mühim kültürel hizmetler görmüş, fakat Vali Tevfik Gür'den sonra yayımına devam ede-

memiştir. Bilhassa öğretmenler tarafından değişik konular işlenerek yazılar yazıldığı görülüyor.

c) «Yeni Fırat» Dergisi :

18/4/962 gününde çıkarılmasına karar verilerek vilâyete başvurulan bu fikir ve san'at dergisi, Fikret Memişoğlu tarafından çıkarılmaktadır. Maksat ve muhtevası, ilk sayısının baş yazısında belirtilmiş bulunuyor.

Halen 22. sayısını çıkarmış bulunan «Yeni Fırat» bir çevre dergisi olmak amaciyle, yayımına gün geçtikçe, kültürel güçler katmak çabasındadır.

Yazı ve şiir yazanlar: Fikret Memişoğlu, Ömer Kayaoğlu, N. Yıldırım Genç-osmanoğlu, Cenani Dökmeci, Haydar Duman, Fahrettin Kırzıoğlu, Ahmet Noyan, Leman Tece, Emine Gültekin, İshak Subaşı, Burhan Gürdoğan, Celâlettin Tuğrul, vesairedir.

d) Sesimiz Dergisi :

Elâzığ Öğretmenler Derneği tarafından 963 yılında çıkarılan bu dergi, öğretmenlere seslenmekte ve yazıları öğretmenler tarafından verilmektedir. Halen yayımına devam ediyor.

Harput ve Elâzığ'daki edebî çalışmalara örnek olmak üzere bazı imzaların şiirlerinden parçalar veriyoruz.

Nusret Ebubekir :

Bir gazelinden

Çün işâretsiz değil mümkün, okutmak hiycesin
İlm-i tevhîdin tedârik eyledim dilsizcesin
Âşinâlık rütbesindendir Hakîm-i kâinât
Cümle söylenmektedir biz sizcesin, siz bizcesin
Gayra bakmâ, sen gibî muğlak ibâre vâr iken
Bilmek istersen eğer bû hikmetin müşkilcesin

Rifat Dede :

Bir Gazelinden

Ben şehîd-i bâdeyim, dostlar demim yâd eyleyin
Türbemi meyhâne enkâzıyle bünyâd eyleyin
Mest eder bûy-i türâb-i meşhedim bû âlemi
Bâde nûşanı bu nev neş'eyle irşâd eyleyin
Neyle meyle bir alay mahbûp ile herdem gelin
Bezm-i Cem âyînini kabrimde mûtât eyleyin.

Şirinzâde Sâdî :

Hanki dest-i hâme bilmem derdimi tahrîr eder
Hanki söz, hanki lisan ahvâlimi takrîr eder
Ben mi icâd eyledim sevmek sevilmek âdetin
Bir sanem sevdim neden zâhid beni tekfîr eder

Kanbalakzâde Hazmî :

Bir Gazelinden

Aşkdır, mânâda fakrehlini sultân eyliyen
Aşkdır ,her zerreyi bir şems-i tâbân eyliyen
Kıymetin bil cevher-i aşkın gönülde Hazmıyâ
Aşkdır hakkıyle bir insânı insân eyliyen

Müftü Faik :

Bir Hicviyesinden

Vermedi hiçbir köyün âşârını erkeklere
Hanki kahbe îtibâr etmiş bu kancıkzâdeye

Hacı Hayrî :

Kıta

Râhat etmez, olmayan râh-ı kanâat sâliki
Kaaydan âzâde olmaz cümle mâlın mâliki
Gerçi İstanbul'da envâ'-ı niam mebzuuldür
Harput'a gitsem de bir keşkek yeseydim kaaşki

Nüzhet Dede :

Bir Methiyeden

Mushafda servaraktır ser safha-i cemâlin
Kandîl-i nûr-i haktır ey Mustafâ Kemâl'in
Zâhid der-i meyhâneye taş kalmadı attı
Biz de yüzüne karşı bir iyki kadeh attık

Saçlı Hoca :

Beyit

Zâhidâ her bir harâmın sekri olsaydı eğer
Ol zaman mâlûm olurdu mesti kim, hüşyâri kim

Osman Remzi :

Bayram Tebriki

Ramazan gitti biraz dizlere derman geldi
Bezm-i yârâna safâ, dillere iyman geldi
Gösterirken yüzünü şöyle hilâl-i Şevvâl
Sanki meyhâne-i rindâna Kerîman geldi

Mehmet Nuri :

Bir koşmadan

Âşıkım, çaldığım gönül sazıdır,
Davuldan, zurnadan, zilden anlamam;
Âşıklık alnımda kara yazıdır,
Ben başka yazıdan, dilden anlamam

Ahmet Kemal :

Bir Şarkıdan

Yok gülde gözüm, tek bana sen goncedehensin
Sen güllerin en tâzesi, en körpesi sensin.
Her hâline bir başka bahâr işvesi densin
Sen güllerin en tâzesi en körpesi sensin.

Turgut Tarhan :

Bir Şarkıdan

Gönlüm düşüyor çırpınarak gizli kemende,
Kız sandalı kalbim gibi oynatma dümende.
Râm oldu deniz kollarıma, gel bana sen de,
Kız sandalı kalbim gibi oynatma dümende.

Suzi Can :

Bir Manzumeden

Deli rüzgârların tuttum elinden,
Ardıma bakmadan yürür giderim.
Sardım ayrılığı ince belinden,
Gurbetten gurbete sürür giderim.

Haydar Duman :

Donoya Mektup'tan

Oy! deyip feryâd ederken şimdiden beşyüz aday
Kalmamış seçmende himmet, kalmamış insan, nanay!
Süslü lâflar meşk edip etrâfı çınlat dembedem
Ahd ü peymanlar savur, her iş bitince sonra cay!.
Sen de sağ olsaydın elbet bir bağımsızdın Dono!
Başka iş yok bizde ,zîrâ nâmızetlikten kolay!

Ömer Kayaoğlu :

Harput Ağrısı'ndan

Duygu telinin hasından,
Ördüm Harput'u Harput'u.
Yüzyılların ötesinden,
Sordum Harput'u Harput'u
Tarihe tut ışığını,
Gör uygarlık beşiğini.
Kim eylemiş taş yığını
Yurdum Harput'u Harput'u.

N. Yıldırım Gençosmanoğlu :

Harput'tan Anılar

Bir türkü tutturdum Kayabaşı'nda,
Deli gönlümce hoyrattan.
Köğank yollarında kaldı gözlerim.
Bülbüller şakıdı gül dallarında,
Yeşil baş ördekler uçtu Murat'tan.

Cenâni Dökmeci :

Bakırı İşlerken

Emek verdim, ,yârîm diye,
Bakır tenli bir vazoya,
Döver çekiç, okşar eğe,
Nakışlanır oya oya.
Bize ata yâdigârı,
Bakır döğmek, sim işlemek.
Bir emek zevkıdır, kârı,
Bir vatan harcıdır, emek.

Fikret MEMİŞOĞLU

SU ve ENERJİ SAHASINDA FAALİYET GÖSTEREN TEŞKİLÂT HAKKINDA

1 — Türkiye'nin kalkınması ve refah seviyesinin yükseltilmesi için su ve bununla ilgili toprak kaynaklarının işlenmesi ve geliştirilmesi bir zarurettir.

Bu kaynaklardan uygun şekillerde faydalanılarak hem zirai istihsalin büyük ölçüde arttırılması, emniyet altına alınması ve çeşitlendirilmesi, hem de sanayi gelişmesi için gerekli enerji ve ham maddenin temini mümkün olabilecektir.

Bu gerçekler birinci 5 yıllık kalkınma plânında sarih olarak ortaya konulmuştur. Su ve bununla ilgili enerji ve toprak kaynaklarının işlenme ve korunması için 5 yıl zarfında direkt olarak 15 milyar civarında bir yatırım derpiş olunmuştur. Toplam plân yatırımının % 25'ine tekabül eden bu miktarın daha pek çok yıllar aynı seviyede devam edeceği, plânın 15 yıllık projeksiyonunun tetkikinden anlaşılmaktadır. (1)

2 — Sadece yatırım imkânlarının temini ile arzu edilen kalkınmanın gerçekleştirilebileceği ümid edilmemelidir. Kalkınmış ve kalkınmakta olan birçok memlekette geçmiş yıllar boyunca edinilen tecrübeler göstermiştir ki «bir kalkınma hamlesinin başarı ile yürütülebilmesi için dengeli ve realist bir kalkınma strateji ve plânı, yeterli bir iç ve dış finansman imkânı, modern teknik bilgi ve maharetin mevcudiyeti yanında ve en az bunlar kadar ehemmiyetli bir unsur olarak, müessir bir icra mekanizmasının mevcudiyeti de mecburidir». (2)

Ancak böyle bir icra mekanizması sayesinde sağlanan finansman ve personel imkânlarının, yerinde, zamanında ve başarılı olarak kullanılması ve böylece tasarlanan kalkınma plânının gerçekleşmesi kabil olabilir.

3 — Türkiye'nin halen su ve bununla ilgili enerji ve toprak kaynaklarının etüd, plânlama, inşaat ve işletmelerinde muhtelif şekillerde görevli çok sayıda teşkilât ve idare bulunmaktadır. Muhtelif zamanlarda ve çeşitli devlet görüşlerine istinaden kurulmuş bulunan bu teşebbüslerin ne bünyelerinde ve ne de çalışma prensiplerinde bir yeknesaklık mevcut değildir.

Bu idarelerin birbirleri ile olan münasebetlerindeki prensip ve usuller ya hiç vazedilmemiştir veya sarih değildir. Aynı kaynaktan birbirine paralel maksatlarla faydalanma için farklı idareler olduğu gibi, bir ünite teşkil etmesi icap eden gelişme fonksiyonlarının idareler arasında bölündüğü de vakidir. Bazı fonksiyonlar ise hiçbir teşekküle tevdi edilmiş bulunmamaktadır. Muhtelif konularda tedahül veya tekrarlar olmakta ve zaten az olan kıymetli teknik eleman emeğinin israfına yol açılmaktadır.

İdare sayısının çok oluşunun bir başka sonucu da bol sayıda idarî mevkiler ihdas edilmesi ve bunların doldurulması için en yetişkin teknik elemanların mec-

(1) Kalkınma Plânı Birinci Yıl, 1963 - 1967, sayfa : 136 - 137

(2) Economic Development in perspective,
John Kenneth Galbraith sayfa : 19

buren idareciliğe kaydırılmasıdır. Gene aynı sebep dolayısiyle hemen hemen bütün idarelerde az veya çok bir merkeziyetçilik yer almakta olup, hareket ve karar sür'ati ve dolayısiyle müessir çalışma imkânları sınırlanmış bulunmaktadır.

En nihayet ve bütün bu hususlardan çok daha mühim olarak, fonksiyonların muhtelif ellerde bulunması bir akarsu havzasındaki bütün kaynakların ve gelişme imkânlarının memleket ihtiyaçlariyle bir arada düşünülmesi gibi hayatî bir husus olan «Topyekûn Gelişme Plânları» yapma ve icra etme yetkisini parçalamıştır.

Sadece şu son vakıa su ve bununla ilgili enerji ve toprak kaynaklarımızın geliştirilmesi yolundaki gayretlerin kısmen veya tamamen başarısızlığa uğraması için kâfi bir sebep olabilir.

4 — Bugüne kadarki tatbikatın ortaya çıkarmış olduğu ve iş hacminin azlığı veya diğer sebeplerle halen ehemmiyetleri tam olarak idrâk edilemiyen bu problemlerin, sür'atli bir gelişme hamlesinin yer alacağı önümüzdeki yıllarda, had safhaya ulaşacakları ve bunlara yenilerinin de ekleneceği şüphesizdir. Nitekim bu husus bazı projelerde şimdiden ortaya çıkmaya başlamıştır. Kalkınma hamlemizin başarısında müessir olabilecek keyfiyetteki bu problemlere şimdiden uygun hal şekilleri aranması bir mecburiyettir.

Bu problem sadece Türkiye'ye has değildir. Kalkınan veya kalkınmakta olan pek çok memleket benzer problemlerle karşılaşmış ve muhtelif hal yollarına gitmişlerdir (3, 4, 5) .

5 — Her memleketin bünyesine ve özelliklerine bağlı olarak bir takım farklar arzeden bu hal yolları içinde havza kalkınma idareleri özel bir ehemmiyet taşımaktadır.

Bu tip idarelerin ilki 1933'de Amerika Birleşik Devletleri'nde ve o tarihte en geri kalmış bölgelerin birisi olan TENNESSE nehri havzasının kalkındırılması amacı ilè tesis edilmiştir. Pek çok özel problemi haiz olan bu havzada bir havza idaresi kurulması derpiş edilmiş ve idarenin gayeleri kanunun girişinde şöylece ifade olunmuştur : (6)

«TENNESSE nehri taşkınlarının kontrolü ve ulaştırmaya elverişli hale getirilmesi, havza topraklarının en iyi şekillerde kullanılması, ormanların ihyası ve havzadaki tarımsal ve endüstriyel kalkınmanın gerçekleştirilmesi.»

Bu gayelerin tahakkuku için Havza İdaresi mümkün olabilen azamî malî ve idarî muhtariyete sahip kılınmıştır. TENNESSE Havza İdaresinin bu gayelerine fevkalâde bir başarı ile hizmet ettiği, bu tip idarelerin muarızlarınca dahi kabul edilen bir vakıadır. (7, 8)

---

(3) Formulation and Economic Apprarsal of Development Projects, Volume sayfa : 192 - 199 (Uno)

(4) The Commission on Organisation of the executive branch of the government (Hoover Commission) Chapter : Reorganisation of the Department of the Interior (Sayfa : 8).

(5) Tabii Kaynakların İnkişaf ve İdaresi, Michael W. Strauss, sayfa : 14 - 15

(6) Tennesse Valley Authority Act. 48 Stat 58 (Mayıs 18 1933) sayfa : 1

(7) Ref. (3), sayfa : 195

(8) A Perspective of River Basin Development, Gilbert F. White, sayfa : 171

KARA BAHTIM

Kara bulut gibi çökme üstüme,
Bahar yeli gibi es, kara bahtım.
Gelme, kara haber gibi, kasdime;
Ver bana, bir aydın ses, kara bahtım!

Başıma, kar yağdı, düşüp tasana.
Dumanlı gözümden söz anlasana...
Kanadı kırık bir kuş gibi, sana,
Pek çoktan demişim pes kara bahtım!

Naci'nin sen misin yolunu kesen?
Ey bahtım, karayel gibi sert esen!.
Başımda ötme, sus, baykuş gibi, sen;
Sus artık, sesini kes kara bahtım

Naci AKYOL

Kuruluşundan 23 sene sonra bu idarenin elindeki tesislerin kıymeti 2 milyar dolar idi 1,4 milyon aboneye yapılan enerji satışlarının yıllık hasılâtı 222 milyon dolara baliğ olmuştu. 30 adet baraj, çok sayıda termik santral yardımı ile 9,3 milyon kilovat takatla senede 57,5 milyar Kwh. enerji üretilmekte idi. (Sadece bu rakam ele alınacak olursa Türkiye'de aynı kesafette enerji kullanılabilmesi için bugünkü enerji istihsalinin 100 misline çıkarılması gerekecektir.) 1000 Km. uzunluğunda akarsu nakliyatı açılmış olup senelik nakliyat 7 milyon tondur. Demonstrasyon seviyesinde olmasına rağmen senede 260.000 ton kimyasal gübre üretilmektedir. Havzadaki sanayi istihsali 1938'de 90.000 ton iken 1955'de 1,5 milyon tona çıkmıştır. Ormanların korunması başarı ile yürütülmüş ve 1948'de 100 milyon dolara ulaştırılmıştır. Sadece yeniden ormanlama için dikilen fidan sayısı 350 milyonun üstündedir. (9)

TENNESSE Havza İdaresinin bu başarısı diğer memleketlerde buna benzer idarelerin kurulmasını teşvik etmiş ve etmektedir. Hindistan'daki Damodar Havza İdaresi, Venezuell'da Carini Havza İdaresi, Kolombiya'daki Caucas Havza Teşkilâtı, Avustralya'daki Snowy Mocutain İdaresi, Afganistan'daki Helmaud Vadi İdaresi ve Ürdün'deki East Ghor İdaresi hep TENNESSE Havza İdaresinden (TVA) örnek alınarak tesis olunmuşlardır. Keza Almanya'daki Ruhrverband ve İngiltere'deki Akarsu Havza İdareleri de aynı tiptir. (10) Komşumuz İran'da

(9) Annual Report of TVA 1956, sayfa : 1 - 8

(10) Ref. (8), sayfa : 173

yakın yıllarda kurulup başarı ile faaliyet gösterdiği ifade edilen Huzistan Havza İdaresi de TVA'den adepte olunmuştur. (11)

Bütün bu idareler, ekonomik bakımdan geri kalmış veyahutta özel bir takım problemleri olan bölgelerde sür'atli ve müessir bir kalkınmanın gerçekleştirilmesine yönetilmişler ve bu maksatla bir takım özel ve geniş yetkilerle teçhiz olunmuşlardır.

Bazı memleketlerde ise su ve su ile ilgili enerji ve toprak kaynakları gelişmesinin plânlama ve icraat yetkisinin bir tek devlet teşekkülünde toplanması cihetine gidilmiştir. Muhtelif memleketlerden verilebilecek misaller arasında Irak'daki Development Board, Hindistan'daki kalkınma teşkilâtı, İspanya'daki Su Vekâleti ve Pakistan'daki WAPDA (su ve enerji geliştirme teşkilâtı) zikredilebilir. Meselâ bu son teşkilâtın vazife ve selâhiyetleri şu şekildedir:

a) Sulama, içme, kullanma ve sanayi suyu, drenaj ve kanalizasyon ve mesire yerleri projelerinin geliştirilmesi.

b) Enerji tesislerinin inşası, işletilmesi, bakımı ve enerjinin üretimi, nakil ve tevzii.

c) Taşkın önlenmesi ve yukarı havza kontrolü.

d) Bataklık teşekkülünün ve tuzlanmanın önlenmesi, böyle arazilerin islâhı.

e) Akarsu nakliyatı (12).

7 — Türkiye'nin bu sahadaki problemleri, başka memleketlerdeki neticelerin ışığı altında hal tarzları bulunmaması mümkün ve elzemdir. Bahsedilen hal tarzlarının her biri muayyen şartlar altında en iyi neticeleri verebilir. Şartların dikkatle değerlendirilmesi suretiyle en uygun çözümlerin elde edilebileceği muhakkaktır. Türkiye ile benzer iklim şartlarına sahip ve kalkınma faaliyetlerine yakın senelerde teşebbüs etmiş memleketlerde su, enerji ve toprak kaynakları faaliyetlerinin bir elden yürütülmesi yolundaki umumî temayül bu bakımdan calibi dikkattir. Nitekim «Türkiye Merkezi Hükümet Teşkilâtı Araştırma Projesi» çalışmalarını yapan hey'et de benzer düşüncelerle Türkiye'deki Su ve Enerji kaynakları teşkilâtının bir Bakanlık altında toplanmasını tavsiye etmektedir (13).

Filhakika bizimle aynı iklim kuşağındaki memleketlerde su kaynaklarından yalnız enerji için değil, sulama için de müşterek faydalanma esastır. Bu sebeple sulama ve enerji üretme işi kül olarak bir teşkilât içinde ele alınmak gereklidir. Bu, işlerin sür'ati, kaynakların en iyi şekilde işletilmesi, masrafların azalması, çalışmalarda tedahüllerin ve çatışmaların önlenmesi, mütehassıs elemanlarda tasarruf sağlanması yönlerinden mütalâa edilmelidir.

8 — 1962 yılında Millet Meclisince «Keban Barajı ve Aşağı Fırat Havzası Kalkınması Araştırma Komisyonu» nun teşkil edildiği ve komisyon raporunun yüksek Meclisçe tasvip gördüğü malûmumdur. Bu komisyonun raporunda da bir «havza idaresi» tavsiye edilmekte ve şöyle denmektedir :

---

(11) Typical problems in the Development of modren power supply in less developed Areas, Walton Seymour UNSCAT Page 4-5

(12) WAPDA Charter ,Page 1.

(13) MEHTAP Projesi Rapor Özeti

«Aşağı Fırat Havzası kalkınma projesi, kanaatimizce sadece Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgesinin kalkınması için değil Türkiye'nin sür'atle artan nüfusunun gıda, giyecek ihtiyaçlarının karşılanmasında fevkalâde önemi haizdir.

Bu havza üzerinde muhtelif idarelerce yürütülmekte olan çalışmalara mümkün olan azamî sür'atin verilmesi lâzımdır.

Bununla beraber dünyanın bir çok memleketlerinde olduğu gibi, bu gibi projelerin hızlandırılması ve âhenkli bir hale getirilmesi için tek bir teşkilâta gidilmesi mevzuna büyük önem verilmelidir.

Su ve toprak kaynakları geliştirilmesi sahasında Türkiye'den oldukça ileri bir durumda bulunan muhtelif memleketlerde havza idareleri tesisi suretiyle bütün faaliyetlerin bir elden idaresi cihetine gidildiği ve hakikaten muazzam neticelere ulaşıldığı görülmektedir.

Amerika'daki «Tennesse Vâdisi İdaresi» geri kalmış bir bölgenin kalkınmasında bu tip idarelerin ne derece başarılı olduğuna en güzel bir misâldir.

Çeşitli özellikleri ve beynelmilel veçheleri olan Fırat havzasındaki kalkınma çalışmalarının «Fırat Havza İdaresi» gibi bir teşkilât vasıtasiyle yürütülmesinin bu mevzuda alınabilecek çok faydalı bir tedbir olduğuna inanmaktayız.»

Yeni Yayımlar

Dal: Malatya'da «DAL» adında, aylık kültür, fikir, san'at dergisi Mart ayında ilk sayısını çıkarmıştır. Malatya'da basılan bu dergiye uzun ömür, çıkaranlara sürekli başarılar dileriz.

Atatürk'üm: İbrahim Zeki Burdurlu'nun şiirleri - İzmir Eğitim Enstitüsü Uyanış Dergisi yayınları arasında çıktı. 48 sayfa, 125 kuruş

Aslan Asker Şvayk: Ayşegül Günkut tarafından dilimize kazandırılan eser Ataç Kitabevince çıkarılmış, 190 sayfa 6 Lira

Küçük Ağa: Tarık Buğra'nın romanı, Yağmur Yayınları, 376 sayfa 10 lira.

İç Göç :

Tahir Kutsi Makal'ın 4 armağan kazanan, İç Göç adlı eseri 150 sayfa, 5 TL. dır. Toplum Yayınları: Aydınlar han No. 16 Cağaloğlu - İstanbul.

Harput Tarihi :

Elâzığ Milletvekili Nureddin Ardıçoğlu tarafından yazılmış olan, Harput Tarihi yakında basılıp satışa çıkarılacaktır. İlk zamanlardan başlayıp, Osmanlıların Harput'u fetih tarihine kadar, çevrenin tarihini inceleyen bu eser, yerli ve yabancı kaynaklara ait Bibliyografyayı ve muhtelif tarihi klişeleri havidir. Şimdiden okuyucularımıza tavsiye ederiz.

Ayın Olayları

Pancar fiyatının 15 kuruşa çıkması, halkı sevindirmiş, Şeker fabrikasının Elâzığ'dan kaldırılacağı söylentisi, müstahsil köylüyü telâşlandırmıştır. Fazla pancar ekmek için, hazırlığa girişen müstahsil bilhassa gübre alamamaktan şikâyetçidir.

Belediye Başkanı Ankara'dan Döndü :

Su sıkıntısını gidermek, imar plânını getirmek, kanalizasyon işine başlamak, İşçi Sigortalarına satılan arsada yapılacak tesislerin ihalesini sağlamak, Şeker Fabrikasını Belediye hudutları içine almak, Devlet Tiyatrosunun bir kolunu ilimizde kurmak gibi hizmetler için bir hey'etle Ankara'ya giden Belediye Başkanı Rasim Küçükel, Elâzığ'a dönmüş bulunuyor. Ankara'da yapılan teşebbüsler sonunda su dâvası, hal yoluna girmiştir. Şebekenin tevsii ve yeni isale hattı döşenmesi için, İller Bankasıyla, Maliye Bakanlığı 2,5 milyon liralık bir projenin, tatbikini kabul etmişlerdir. Yakında işin ihalesi yapılacaktır.

Paftaların hazırlanması için, 6 mühendis ve mimarın görevlendirildiği şehir plânının 3 - 4 ay içinde, Elâzığ'a gönderilmesi için söz alınmıştır.

Su şebekesi bittikten sonra, eldeki tasdikli proje ile halkın da yardımı sağlanarak, kanalizasyon işine başlanacaktır.

İşçi Sigortalarının yapacağı tesis de, büyük bir ihtiyacı karşılıyacak, modern salon inşaası da, protokolla kesinleştirilmiştir.

Devlet Tiyatrosu kolunun faaliyete geçirilmesi için, genel müdür Cüneyt Gökçer'le temaslar yapılmış fakat henüz bir neticeye varılamamıştır.

Keban Barajı yapılınca, başka bir yere nakli gereken Şeker Fabrikasının, Belediye hudutları içinde kurulması için, kesin karar alınmasının sağlandığı belirtilmektedir.

Ancak gerçekleşmek safhasında iken, gerçekleşmiyen bunun gibi bir çok teşebbüslerden dolayı, yerli basın ve halk haklı olarak tereddütden kurtulamamaktadır.

Sayın Hüdayi Oral Elâzığ Hemşehrisi :

Elâzığ Belediye Meclisinin, aldığı bir kararla E. ve T. K. Bakanı, Hüdayı Oral'a fahrî hemşehrilik vermesine karşı, adı geçen Bakan, Belediye Başkanına aşağıdaki teli göndermiştir.

Sayın Rasim Küçükel
Belediye Başkanı - Elâzığ

Memleketimizin topyekûn kalkınmasında, çok büyük önem taşıdığına inandığım, Keban Barajı'nın tahakkuku ile ilgili çalışmalarımız sebebiyle, yüksek meclisinizin «Fahri Hemşehrilik» ünvanı kararı vermek suretiyle nâçiz şahsım hakkında, izhar buyurduğu itimat ve tevecciihe teşekkür eder, aziz hemşehrilerim Elâzığ'lılara ve başta zatıâlini olmak üzere, Belediye meclisinin kıymetli üyelerine, en derin hürmetlerimi ve başarı dileklerimi teyid ederim.